

Protestantse
Diaconie
Den Haag

Protestantse Gemeente
Den Haag

Haagse Armoedezondag, 14 oktober 2018

{ Liturgiesuggesties }

Aanleiding: speciale aandacht voor armoede in de Haagse kerken naar aanleiding van de Wereldarmoededag (17 oktober 2018) en de presentatie van de signaleringsbrochure van de Protestantse Diaconie van Den Haag *Armoede in Den Haag* op 13 oktober 2018. Die brochure opent met:

Eén op de vijf kinderen in Den Haag groeit op in armoedige omstandigheden. Onderzoek heeft uitgewezen dat ze van dit gegeven hun leven lang last zullen ondervinden. Het was geen thema in de campagne van de politieke partijen bij de Gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018. Dat geeft te denken.

Liturgische setting: in sommige delen van de Protestantse Kerk heet deze zondag – de vierde zondag van de Herfst - ook wel de Michazondag, naar de oudtestamentische profeet met zijn vlamme protest tegen het onrecht in zijn wereld. Sinds jaar en dag houdt het oecumenisch leesrooster van de Raad van Kerken in Nederland rekening met de armoedeproblematiek op deze zondag voorafgaande aan de Wereldarmoededag.

Oecumenisch leesrooster:

Deuteronomium 15: 1-11 (over het sabbatsjaar)
Marcus 10: 17-31 (over de 'rijke jongeling')
(Hebreeën 3: 7-14)
Psalm 119: 121-128

Liedsuggesties:

Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk (2013): Psalm van de zondag: lied 119, 46-48 | Lied 712 | Lied 718 | Lied 991

Huub Oosterhuis: *Verzameld*

Liedboek (2004): Lied 871 / Lied 893

Suggesties voor poëzie:

RED MIJ

Red mij
van hun duistere bedoelingen
voetangels klemmen valkuilen
beramen zij -
hun tongen sprekende slangen.
Ik wil een god
die hun boos opzet verijdt.

Ik wil jou.

Breek het systeem.
Weef een onschendbaar weefsel
om mij heen, een lichtzone.
Voor alle armen en bedrogenen
weef een onschendbaar lichtvest
waarop hun jagers afschampen.

Richt een hoog hek op
waar ze niet overheen kunnen
met hun zware lijven.

Laat ze dronken
in hun open haard tuimelen
gloeiende kolen in hun baard.
Laat ze meegespoeld worden
met hun eigen uitwerpselen
diep het riool in.

‘Recht overwint’ is jouw Naam.
Zo moet het zijn

ik wil jou.

Huub Oosterhuis, psalm 140 uit *150 Psalmen vrij*.

MIJN ARMOEDE

Ik wachtte in mijn laatste jurk op het schoolplein.
Een moeder vroeg hoe ik het maakte.

En er was oploskoffie.

Ik werd onzeker, koos geen antwoord
uit angst voor mijn antwoord.

Er is een verband tussen geheugen en openstaande rekeningen.

Mijn zoon was al uit, naar bleek.

Hij had zijn schoenen geruild voor nieuwe spelletjes,
het waren merkschoenen. De opvang was dicht.

Ineens een glimp van God.

Thuis dronk ik online de nacht leeg

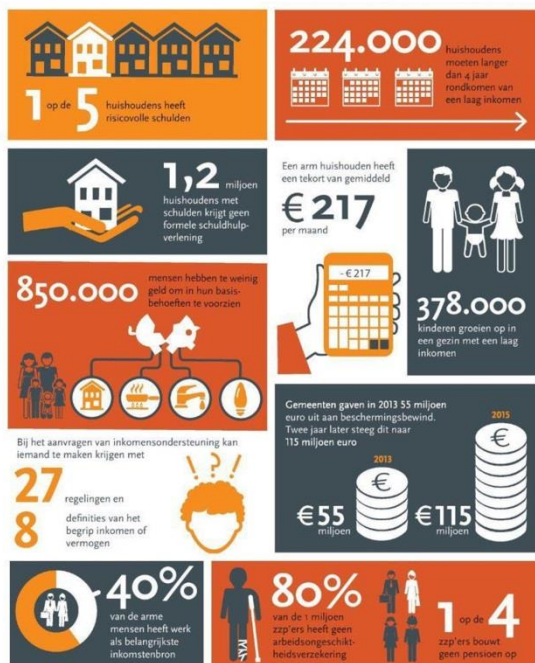
in het oneven licht van mijn geleende koelkast.

Weer die wanhoop. Waar moest ik mijn beslissing van betalen?

Anne Vegter, gedicht ter gelegenheid van Wereldarmoededag 2016

Armoede en schulden in Nederland

Feiten & cijfers uit 2013-2017

www.divosa.nl

DE HERSENEN

De hersenen zijn arm. Ze hebben weinig te besteden. Overal hetzelfde goedkope behang.

Uit besparing leggen gedachten de kortste route af.

Bijvoorbeeld: je bent net gaan zitten en denkt: hè hè, blij dat ik zit.

Het regent, en je denkt: daar moet ik straks doorheen.

Je bent klaar met eten: zo, dat heb ik weer gehad.

Stille armoede. Dat is het. Vaak merk je het zelf niet. Een ander ziet het niet.

Jan Glas, uit *Het waaide er* (2017)

Suggesties bij de overweging:

“Armoede is een manier van leven gebaseerd op de ethiek van leven door te delen: delen van hoe je iets zegt, hoe je iets doet, maar vooral wat je ondanks alles toch gemeenschappelijk hebt.” Aldus de in 2015 overleden Majid Rahnema, een armoededeskundige uit Iran. Voor hem is armoede de normaliteit, rijkdom de uitzondering. Vanuit die gedachte kun je de teksten uit het Hebreeuwse en Griekse testament ook lezen en zo begrijp je meer van de stelligheid van teksten als in Deuteronomium over sabbatsjaar en jubeljaar. Ze doen in onze westerse context nogal overdreven radicaal aan en soms hoor je de tevreden en geruststellende verzuchting dat het jubeljaar nooit ‘in het echt’ gevierd zal zijn. Herverdeling van bezit en eigendom, vrijlating van slaven, herstel van onrecht – ongehoord natuurlijk. Maar vanuit de normaliteit van armoede gedacht zijn rijkdom en

bezit ver buiten de orde en een inbreuk op de menselijke solidariteit en gemeenschapszin. Ook de 'rijke jongeling' van Marcus 10 is de uitzondering op de communautaire regel van de gedeelde schaarste. En ook in dit verhaal is het advies van Jezus van een ongehoorde radicaliteit. De rijke verlaat bedroefd het toneel, want 'hij had vele bezittingen'. Thema zou dus kunnen zijn: wat kunnen wij hier en nu met deze radicaliteit? Is 'armoedebestrijding' niet een verdoezeling van wat eigenlijk zou moeten gebeuren: rijkdombestrijding? Je hoort nog wel eens beweren dat mensen in armoede veel meer gemeenschapszin zouden kennen dan rijke mensen. In die constatering zit wel wat valse romantiek, maar ze bevat zeker een kern van waarheid. Al was het maar het feit dat het niet goed mogelijk is in schaarste te leven zonder met lotgenoten te delen.

"Armoede is altijd relatief, maar dat wil niet zeggen dat armoede geen probleem is in ons land." Aldus armoede-onderzoeker Jurriaan Omlo in de diaconale signaleringsbrochure. "Armoede heeft gevolgen voor je psychische en emotionele welbevinden. Armoede zorgt voor een gebrek aan eigenwaarde, voor schaamte en een gevoel van machteloosheid. Daaronder kunnen mensen meer lijden dan onder geldgebrek." Daarom pleit Omlo voor een brede definitie van armoede: "Mensen zijn arm als ze met hun geld *niet* kunnen doen wat de meeste anderen wel kunnen." Zou ook de armoede die in de Bijbel als onrecht geld verder gaan dan alleen materiële schaarste? "Zalig de armen" (Lukas), "Zalig de armen van geest" (Mattheüs - is de rijke jongeling van Marcus ook niet en vooral een 'rijke van geest'?

Collectedoel:

Kerk in Actie heeft ter gelegenheid van de jaarlijkse Wereldvoedseldag (16 oktober) landelijk een collectedoel gekozen. Het betreft een project in Nepal. Kerk in Actie schrijft over dit project: *De grond in de bergachtige Rukum-regio in het westen van Nepal is arm. Landbouw is moeilijk en levert maar voor zes tot acht maanden per jaar voedsel op. In de overige maanden is er gebrek aan voldoende eten. Vooral kinderen zijn het slachtoffer. 35% van de kinderen onder de vijf jaar is chronisch ondervoed. In de Rukum-regio ligt een groot meer, dat heel geschikt is voor het kweken van vis. Deze vis wordt verkocht op de lokale markt. Samen met United Mission Nepal (UMN) helpt Kerk in Actie de bevolking hun inkomsten te vergroten door het verbeteren van de visteelt in het Syarpumeer. UMN ondersteunt bij de aanleg van kweekvijvers, geeft advies over watermanagement bijvoorbeeld tijdens het regenseizoen is en over de verkoop van de vis.*

Zie verder www.kerkinactie.nl.

Overige suggesties:

De diaconale signaleringsbrochure besluit met aanbevelingen aan de gemeente en aan de kerken. Een van de aanbevelingen aan de kerken luidt: *Het aantal wijkdiakenen in Den Haag is jarenlang afgenomen. Dat is spijtig, want zij waren en zijn de kerkmensen die tot in de haarvaten van de samenleving problemen kunnen signaleren en stappen kunnen zetten met mensen om uit die problemen te komen. Er zijn ook (protestantse) wijkgemeenten bij wie een diaconaal werker actief is. Nodig hem of haar regelmatig uit om u bij te praten en vraag de diaconaal werker suggesties voor daadwerkelijke hulp aan mensen in de marge. Er is veel te doen en diaconale werkers hebben vaak ruime ervaring met 'wat werkt' en wat niet als je wilt optrekken met mensen in de marge van de samenleving.*

Die ervaring hebben ook professionals en vrijwilligers die in opdracht van de Diaconie bij Stek werken in de individuele hulpverlening, bij de voedselbank en in maatjesprojecten voor schuldhulpverlening.

Zij dragen graag bij aan een viering over armoede. Maar denk ook aan mensen in de wijk die zich inzetten voor een kringloopwinkel, Emmaüs, laagdrempelige maaltijdprojecten, projecten van deeleconomie e.d.